

14.

[Cod. Arm. 14.]

ՌՂԴ = 1645:

ՌՈՂԻԹԹ 79: — ՄԹԺՈՒԹԻԹԻԽՆ 29, 5X18, 5 cm.
 — ԳՐՈՒԹԻԽՆ միասին 22, 5X14, 5 cm. — ՏՈՂԹ 20—24: — ՆԻԽԹ. ԹՈՒԹ. քայքայող նոյն տեսակ: — ԿԱԶՄ. կաշեկազմ: — ՎԱՆԳԱՄԱՆԷ. ոչ շատ մարուք: — ԳԻՐ. նոյն տեսակի եւ միջորակի չէ, վաճառ գի ալեւայլ ծնոց գրած են: ԹՂ. 1—39a մէկ գրէ է, քայք ԹՂ. 39b—46b ուրիշ գրիչ մըն է: ԹՂ. 46a երրորդ գրէ է, որ եզերքներն ալ գծեր է: ԹՂ. 49a չորրորդ գրիչ գրած է: ԹՂ. 52a—78a մեծ բոլորգիր եւ մարուք չնկարող ծնոց, եւ 78a, 16 վեցերորդ անձոնի գրչութիւն մը կը սկսի: Գրութիւնք շատ լաւ ընդհանրապէս եւ ոմանք բոլորովին ազգի: — Նոր գրիչներ լՈՒՍՄԱՆԹԻԽՆ վրայ շատ մը լիթ-դի-թի-թի եւ յաւելած ըրած են լեծերէն եւ նայե-րէն, որով զորոց տեսք յոյժեցած է: — Կան նաեւ քանի մը խՈՒՐԱՆ, ԿԻՍՒՐԱՆ եւ լՈՒՍՄԱՆԹԻԽՆՈՒԹԻՆ ոչ յա-նդի եւ կոշտ: վարդապետութիւնք եւ սկզբնատարք կարմրուկ են ընդհանրապէս: — ՌԱՏԱՐԿ. ԹՂ. 34b—35b, 39a, 79b եւ 4 ԹՈՒԹ վերջէն: — ԺԱՄԱՆԱՎ. ՌՂԴ (= 1645): — ԳՐԻԶ. ՄԱՐԿԻՍ գաղի ամասիրացի: — ՏԵՂԻ. « յԱշխարհն լեւոյ ի քաղաքս ֆանոցս. ընդ յո-վանեան տուք աստուածամանին: », Միւս գրիչը ծանօթ լին յառնանէ: — ՏԵՐ. ՏԵՐ Յովհաննէս քահանայ: — ԵԹԵԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻԽՆ. ԹՂ. 74b:

Մատենան եւ Մարտոյ. (Հմտ. Թիւ 5) ԹՂ. 1a կը սկսի առաջի վերնագրի եւ Զակարի « Կարգ մարտութեան » Միջինը ԹՂ. 39a առաջին ձեռքին գրուած վան լի 8 կոնտէք եւ այն ոչ կարգաւ, այլ խառն:

Մանցեմ զատ (Խաբարանդիւր Թիւ աւրիշ գրէ) կան յաւրդք:

1. ԹՂ. 39b. « Կարգաւորութիւն ամենասուրբ պատարագի », Ասոր մէջ ԹՂ. 40a, 5 բանդի-ն չէ հայերէն: Հայերէն չեն ԹՂ. 41b Հաւատոյ դա-ւանութեան Հայքանիւնք եւ պատասխանիք, որ կը սպասի ԹՂ. 41b:

2. ԹՂ. 46a. « Պատարագ ամենայն Հաւա-տար ննջեցելոյ » Նոյնմէր բ: Ղ Էրարկանք եւ աւե-տարանք:

ԹՂ. 49 փոքր եւ Նոր գրէ մեծուած, քանի մը տոյ թան միայն գրուած է:

ԹՂ. 51a, 52a քահանայութեան աղօթք (քահանայի):

ԹՂ. 51b. « Օրէնք արկանելոյ սպաս եկեղե-ցոյ: » Ասոր կը յաւորէր Պարտոյ: վերջ ԹՂ. 74b: — Հմտ. Թիւ 27:

4. ԹՂ. 75a. « Տեառն եփեթի Ասացեալ Չապարի: » « Տէր երբեք եւ երբեք. Ինչեւ մահու եւ կենաց » վերջ ԹՂ. 78a:

Հմտ. Թիւ 10, 22:

5. ԹՂ. 78a, 16. Կարդ մը. « Աւետարան բոս Եովհաննէ: Եպիմ ժամանակի սասց Մարթա ՅԵԽԱՆ »:

6. (Նշի բլրէն) ԹՂ. 78b. « Կանոն սրբոյն Աւ-տուածաճորն Եովսէփոս եւ խոտովանողի: » վերջ ԹՂ. 79a:

ԵԹԵԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻԽՆ. ԹՂ. 74b. « Փառք... Բար գրեցաւ Իսկիդորոսի յաշխարհն

[Եհնա ի Իսկիդորոսի Ընդ Հովհաննէս. աւրգ Կա-րտանդի. ի վայելման Կրք Եւսեբիոս Նորքեան Եւս-հանային: Աւտուած վայելել տաց իմա ընդ երկայն առ-ուրս: Ամեն: Բայց գրեցաւ. առ: Թիւ Թիւ ՌՂԴ (= 1645): Չեւամբ անարժան եւ անարժան գրիչ, առաջիկ մեղ-սաման Մարտոյ գրիչ: Որ ետու յիշատակ բարի ինձ եւ ծնողաց: Հոր իմոյ մահեանք Նորքեանի: եւ Երու. Մարտիան: Ազգեմ գրեցեալ զայն: ինչէլ քանդա-րան գրէր: Ի մարտափայլ յաղթեմ ձեր: Ամեն. Հայր: Անեղադիր լիւրք-ը աղապանց զի կար մեր այսպիսի էր: 1645: »

15.

[Cod. Arm. 15.]

ՌԺԶ = 1567:

ՌՈՂԻԹԹ 260: — ՄԹԺՈՒԹԻԹԻԽՆ 13X9 cm. — ԳՐՈՒԹԻԽՆ միասին 10X6 cm. — ՏՈՂԹ. 19: — ՆԻԽԹ. մագաղաթ ոչ որորակ եւ ոչ փայլուն: — ԿԱԶՄ. կա-շեկազմ արեւելեան ոճով: — ՎԱՆԳԱՄԱՆԷ. լաւ եւ մա-քուր ընդհանրապէս: — ԳԻՐ. բոլորգիր: Նոր գրէ կ'ե-րեւան ԹՂ. 25b—27a, եւ 22 (քայք ոչ ապահովութեամբ:) Մեջքին ՄԱՆՈՒԹԻԽՆ կարմիր եւ կապուտ. իսկ խՈՒՐԱՆԹԻԽՆ միշտ կարմիր: Գորդայից գլուխք կը սկսին ՋԱՄԻԿԱՅԻՐՈՂԷ եւ ծածկակարգով: — ԽՈՒՐԱՆ կայ սկիզբն ոչ գեղեցիկ: ԿԻՍՒՐԱՆՈՒԹԻԽՆ կան ԹՂ. 24b, 54b, 150b, 182a, իւսա-քանչիւրէն ետքն առաջին տողը մանուշակ, երկրորդը կապուտ, երրորդը կարմիր, եւ լՈՒՍՄԱՆԹԻԽՆՈՒԹԻԽՆ: — ԺԱՄԱՆԱՎ. ՌԺԶ (= 1567): — ԳՐԻԶՆ ինք զմեք չէ ուզած անուանել, քայք կը ինչէլ ԿԵԼԵԿԵԼԷ. եւ է անշուշտ Միւսա: — ՏԵՂԻ. « յաշխարհն իսկապի » ի քա-ղաքս ԼԷ. ընդ յովանեան Ս. Աստուածամին: », — ՏԵՐ. « Իրովից ավորոն Ազապէ: », որ տուա յիշատակ Ջամի-սայի եկեղեցոյն... Ի Թովն ՌՂԷ (= 1569): — ԵԹԵԱ-ՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻԽՆ. ԹՂ. 25a, 57b, 257b: — ՏԵՂԵԿԱՅԻՐ-ԹԻԽՆ. ԹՂ. 260a, վարի կողմը կը գտէ Գ. Կ. Արթի-ր (որուն յանձնուած է եղբր անշուշտ քննելու Թ ինչ է այս գրչախ) այսպէս. « 1596, Մայի 15. finitum esse hocce Psalterium Armeniacum: continet et Psalmum apocry- phum Parvus eram et Cantica V. et N. Testamenti aliqua. Indicaevit F. C. Alter. »

Մատենան եւ Մարտոյ: խնամով նշանա-կուած են գուրդուք, եւ լուսանքի վրայ սարկանաց լի իւր նշանակեան սարկանագին ըսելի « ալլալու » եւն:

ԹՂ. 1a—244b. Մարտոյ: Բայց առաջ

1. ԹՂ. 245a. կը գրուին առաւանտեան ժա-մաւ սաղմոսք: — ԹՂ. 245a. « Արհման Եւս: »

— ԹՂ. 249a. « Մեծացուցէ: » — ԹՂ. 251a. « Արհմանք »: — « Ողբեմա » չկայ:

2. ԹՂ. 253b. կարմիրգիր. « Այս սաղմոս ինքնագիր զաւթայ է. Արտաբայ լիւրոյ ի ժամա-նակի Ձի էլ ինչ Հաւատակ ընդգէմ զողորմաւ Առաջի սաւուցայ: » Սիւնի. « Փղըր էի եւ յեղբարս: »

2. ԹՂ. 254a, 16. Աղօթք Մանուէի Թա-գաւորին: վերջ 257b, 5:

ԵԹԵԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻԽՆ. ԹՂ. 25a, 16. « Զքերապաժ գրչակ յաղթից ոչ մեւանայք եւ առ-տուած զնք յիշէ յիւր միւսանայք գալուստն Ամեն: »

2. ԹՂ. 87b, 17 վարը « Թիւն Հայոց: ՌԺԶ. յուշկար ամոյն ի. —: »

3. ԹՂ. 257b, 6. գլխաւոր յիշատակարան.

« Փառք... Հնորէն տեսան սկսալ: Եւ ողբ-մալ թեմաք նորին կատարեցաւ: քանի աստուածաճորն »

Բ. Աստված զամ Կան Հեանեակալք. 1. Թղ. 38. Պատմութիւն Շիրաքայ:

2. Սիւն 39. «Պատմութիւն ի թուին Հայոց» «Առ է 15 ամին (= 1185) արանելիք լուսոյ երեւելոյ ի վրայ չհորոյ մեր յուսում»:

3. Սիւն 240. «Եղիշատակ... աւերման Ամ. Թայ: Սիւն 240. «Թագաւորն Պարսից Կոսրոս անուն»:

4. Սիւն 457. «Կերթեղեան ասացեալ ի սորբ. բոց վարդապետաց. ի պատիւ ամենայն սրբոց Հնոց եւ հորոց: Սիւն 457. «Կաթողիկէ եկեղեցի սուրբ. երկին ի յերկրի Հաստատեցաւ»:

5. Սիւն 501. «Պատմաւք յաղագս երկնայ. նոցն գառոց... թէ ոչք են առաջինք, վերջինք եւ միջինք»: Սիւն 501. «Իսկական եռութիւն եւ գերարուն աստուածութիւն»:

6. Սիւն 505. «Տեսան Կերտեօի ասացեալ մաղմանք առ Հրեշտակապետան...» Սիւն 505. «Արգ. պաղարիմք առ Հոգեղենոց»:

7. Սիւն 618. «Գիւսա գրոյն Հայոց որ ի Բա. Լու:»

8. Սիւն 923. «Եղիշատակ արանելիք անպետան սուրբ վարդապետին իսաշատոյ»:

9. Սիւն 809. «Սրբոյն Եփրեմ ի խորին Ասորոյ ասացեալ Կերթեղեան ի սուրբ Ստեփանոս»: Սիւն 809. «Անդրանիկն մարտիրոսաց. նախաձկայն Բերիտոսի»:

10. Սիւն 893. «Պատմաւ Զրազալուցի ծնունդեան եւ յայտնութեան Բերիտոսի աստուծոյ մկրտ»: Սիւն 893. «Իսրհուրք առ սուր Զրազալուցի յոյժ գեղեցիկ է»:

Տես նաեւ սիւն 923 եւն (բոլոր ութօրեք):

11. Սիւն 1277. «Եղիշատակ մեծ եւ Հոգեղի վարդապետին Գրիգորի, զոր Ներքեօն ասացեալ. Առեփ վարդապետի նորին աշակերտի» Սիւն 1277. «Գալիկ զատրքան եւ զնորեան աստուծոյ»:

12. Սիւն 1370. «Եղիշ վարդապետի ասացեալ ի յորդանան Բերիտոսի: Զքնաղ եւ զարմատալի»:

13. Սիւն 1424. Յովնայ Սրբոյ եպիսկոպոսին ասացեալ ի Երեւանապոլիսն Թամայի առաքելոյն» Սիւն 1424. «Յորժամ յարեաւ Հովնայ...»:

14. Սիւն 1499. «Տեսիլ Եղիշանէս վարդապետին Գառնեցոյ»:

15. Սիւն 1546. «Պատմութիւն միւս այլ կնիւք աւեր աղեկոյն որ Բերդի տանկացաւ»:

16. Սիւն 1694. «Եղիշատակ Աշոտայ բազարատոյն»:

17. Սիւն 1697. «Եղիշանէս ԶԵՂԻՔ, որ էր ի ԶԵՂԻՔԻՆՈՅ արգաւ Հայ»:

18. Սիւն 1874. «Պատմութիւն Սրբոյն Բազարատայ եպիսկոպոսին»:

19. Սիւն 1981. «Պատմութիւն Եղիշատակ եւ Բազարայ» Սիւն 1981. «Զոր եւ եւ աստու մեղաւոր ծառայ աստուծոյ բազար աղեկաւ»:

ԹԻՆԱՏՈՒՄՈՒԹԻՒՆԻՔ. 1. Via, p. 11. Index topographicus Nominum Omnium Sanctorum, Provinciarum (այսպէս), Urbium, Oppidorum, ac Locorum qui (այսպէս) in hoc Martyrologio continentur, tam in

Romano Maenologio Graeco, Legendario Sanctorum, cum in Vitis SS. Patrum. Collectas per me Gregorium Petrum Davidovic Praepositum hulus Ecclesiae Zamoscensis Armeniorum Assumptionis Gloriosissimae in Caelum Beatae Virginis Mariae. Բայց տարթիւն չկայ գրուած թէ էրբ էր այդ Գրիգոր Դոմոնիկոս ասացեղեց այս եկեղեցոյն:

2. Թղ. 92. «Ողորմի Բերիտոս Աստուած արարել սուրբ գրոց Եփրեմ ասացեալին եւ Հորն եւ մերն Աննային եւ երեկոյնին, եւ որոցն Գրիգորին եւ Ստեփանոսին, Եղիշանէսին եւ Աստուածատուին եւ զատերացն Աննային եւ Ստեփանոսին եւ Հորնային»:

3. Թղ. 292. «Ողորմի Բերիտոս Աստուած գրոց» յաղագս Եփրեմ ասացեալին եւ Հորն այլեւանին եւ մերն աննային. եւ եղալիք իրեկոյնին եւ զաւակացն գրիգորին եւ ստեփանոսին, յաղիշանէսին եւ աստուածատուին, աննային եւ մարիամին եւ զուշանին»:

4. Սիւն 1189—1203. Մաքն էղին վրայ քանի մը առջ միայն գրեղով՝ կայ այս աստուածաբար.

Հիւրաւոր է խոստ եղեղեմի.

Օրներ խոստն գառն ի սեւեր.

Ունէր ամեն կին մը բարի.

Էր ծնեալիս առաքելի.

Հայ զորք բոլորուն էր անմեղաւ.

Ի պատեղին առեւ Հեղաւ.

Ողորմ ունէր. ք մանուկ.

Մին յիմար, մին խառուկ.

Կարգայ եւ զիտ զառարկին,

Որ կին էաւ զընէր քեռին:

Գառն արտեաւ ընդ միջոյ էին,

Բայց մարտ եղաւ ինչ ի սեղին:

Գառն արտեւ ճակատուն,

Եղալ ճակատուն զեղեւ նկուն.

Ինչեւ երկայ կողմայ ի սուն.

Ոչ իւր կար ճար (՝) իւր խաղապուն (՝):

Եղալ զուշան իւր մեռտուն.

Թեպէտ եկաց շատ ի զնգան,

Հատայ ի սոփն էած սեղան:

5. Գրեմար յիշգրտութիւն: Սիւն 2029—2032:

«Փառք...: Արգ եւ արուպա քանակայից մանուկայ թէ աննային քրիստոնէից, Եփրեմ երեց» ցանկացաւ զեղալ պատմութեան արքոյ, եւ ի Հարկէ յանէին կանչալ մեան արկին ի զձաղարութիւն սորա. զի վստ ծաղեցաւ մեղաց իմաց այսմանունքն եւ անշունքն եւ զուրաւ մի այրեցաւ ի մէջ եկեղեցոյն... (տես Թիւ 16.)

Եւ մեծաւ զանաւ ասաց զաղապար արդա ի մայրաքաղաքին իւրով. եւ եւ անվարժ գրով գրութեան Հարկեցաւ ի գործ. եւ յաղապարեւ յաղարմութիւն Աստուծոյ սկսաւ. եւ նորին շնորհք յանգ Հատալ կատարեցին: Արգ գրեցաւ յայսմանունքն մեծամի յոգեանալ Եփրեմ երեցուն. Թիւ 16. Ու 19. Ի յաշխարհս իւրեան, ի նորաշէն քաղաք Զամայա ընդ Հովանեաւ. Սուրբ Աստուածածնին եւ սուրբ Լուսաւորին եւ այլոց Նշարացոյն ի ժամանակս Նշարապետութեան Սուրբ Իշխանայ Տեսան Տեր Միլիտանիկ կաթողիկոսին. եւ թագաւորութեանս իշխան ԶԵՂԻՔԻՆԵՐ Երրորդն, եւ

